

Svanemerking av
Tekstilservice



Versjon 3.6 • 12. desember 2012 - 31. mars 2020



Innhold

Hva er en svanemerket tekstilservicevirksomhet?	3
Hvorfor velge svanemerking?	3
Hva kan svanemerkes?	3
Hvordan søker man?	4
Hva kreves for å bli Svanemerket	5
1 Generelle krav	6
2 Energi og vann	8
3 Vaskekjemikalier	13
4 Tekstil	23
5 Utslipp, avfall, emballasje og retursystem	25
6 Kvalitetskontroll av vaskeri	26
7 Poengsammenstilling	26
8 Miljøledelse inklusive myndighetskrav	28
Regler for Svanemerking av tjenester	29
Etterkontroll	29
Kriterienes versjonshistorikk	29
Nye kriterier	30

Bilag 1 Markedsføring av Svanemerket tekstilservicevirksomhet -slettet

Bilag 2 Tekstilkategorier

Bilag 3 Energi- og CO₂-faktorer for brensler og elektrisitet

Bilag 4 Underleverandørrens

Bilag 5 Bilag for leverandør av vaskekjemikalier

Bilag 6 Eksempel på beskrivelse av vaskeriet

075 Tekstilservice, versjon 3.6, 20. desember 2017

Adresser

Nordisk ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanen. Nedenstående organisasjoner/foretak er tildelt ansvaret for det offisielle miljømerket Svanen, av respektive lands regjering. For mer informasjon se nettsidene:

Danmark

Miljømærkning Danmark
Fonden Dansk Standard
Göteborg Plads 1
DK-2150 Nordhavn
Tel: +45 72 300 450
info@ecolabel.dk
www.ecolabel.dk

Island

Norræn Umhverfismerking
á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavík
Tel: +354 591 20 00
ust@ust.is
www.svanurinn.is

Finland

Miljömärkning Finland
Box 489
FI-00101 Helsingfors
Tel: +358 9 61 22 50 00
joutsen@ecolabel.fi
www.ecolabel.fi

Norge

Miljømerking
Henrik Ibsens gate 20
NO-0255 Oslo
Tel: +47 24 14 46 00
info@svanemerket.no
www.svanemerket.no

Sverige

Miljömärkning Sverige AB
Box 38114
SE-100 64 Stockholm
Tel: +46 8 55 55 24 00
info@svanen.se
www.svanen.se

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring. Sitat kan benyttes hvis opphavsmannen Nordisk Miljømerking nevnes.

Hva er en svanemerket tekstilservicevirksomhet?

Tekstilservicevirksomheter bidrar først og fremst til samfunnets miljøbelastning gjennom deres energiforbruk til damp, maskiner og kjøretøyer; deres anvendelse av materialer og vann samt gjennom utslipp av stoff til vannmiljøet. Det er påvirkninger, som kan ha konsekvenser både globalt, regionalt og lokalt.

Det er stor forskjell på ulike vaskeriers miljøpåvirkning og mange vaskerier har stadig et stort potensial for å forbedre seg på miljøområdet gjennom å optimere f.eks. energi- vann- og kjemikalieforbruk.

Svanen gjør allerede i dag en forskjell og er et verktøy for de virksomheter som etter å ha gjort en ekstra innsats, ønsker å dokumentere dette overfor markedet. Det har vært flere eksempler på at tekstilservicekundene, gjennom sin etterspørsel, har fått vaskerier til å tilpasse seg til Svanen. Gjennom å revidere kriteriene og f.eks. stramme kraftig opp på krav til energiforbruk har vi stadig mulighet for å påvirke tekstilservicebransjen i en positiv retning.

Hvorfor velge svanemerking?

- Tekstilservicevirksomheten kan bruke varemerket Svanen i sin markedsføring. Svanemerket har troverdighet og er meget godt kjent i Norden.
- Svanemerket er en kostnadseffektiv og enkel måte for produsenten å kommunisere sitt miljøarbeide og miljøengasjement til kunder og leverandører.
- En miljøtilpasset virksomhet har oftere lavere kostnader pga for eksempel redusert energiforbruk og mindre emballasje og avfall.
- En mer miljøtilpasset drift forbereder tekstilservicevirksomheten på fremtidige miljøkrav.
- Miljøspørsmål er komplekse og det kan ta lang tid å sette seg inn i spesifikke problemstillinger. Svanemerkingen kan ses som en guide til dette arbeide.
- Svanemerking omfatter ikke bare miljøkrav, men også kvalitetskrav fordi miljø og kvalitet ofte går hånd i hånd. Det betyr at en svanelisens også kan ses som et kvalitetsstempel.

Hva kan svanemerkes?

Kriteriene er en sammenslåing av de tidligere kriterier for Tøyhånduksruller og Vaskerier.

Produktgruppen omfatter hele serviceytelsen tekstilservice og lisens kan tildeles enkelte produksjonsenheter eller flere enheter i en kjede/konsern. Hver enhet må oppfylle kravene.

Når det gjelder tøyhånduksruller er det mulig å svanemerke enten hele vaskeriet, eller bare den delen av vaskeriet som håndterer tøyhånduksruller.

Kriteriene omfatter ikke bedrifter som kun har rens (kemtvätt). For disse finnes egne kriterier; alternativ tekstilrensing (alternativ kemtvätt).

Hvordan søker man?

Søknad og kostnader

For informasjon om søknadsprosessen og avgifter for denne produktgruppen henviser vi til respektive lands nettside. For adresser se side 2.

Hva kreves?

Søknaden skal bestå av et søknadsskjema/webskjema samt dokumentasjon som viser at kravene er oppfylt.

Kriteriene for Tekstilservice består av en kombinasjon av obligatoriske krav og poengkrav. De obligatoriske kravene markeres O + nummer og skal alltid oppfylles. Poengkravene markeres P + nummer og for hvert poengkrav som oppfylles gis et visst poeng. Poengene regnes sammen og for at lisens skal oppnås må en viss poengsum oppfylles.

For hvert krav er det beskrevet hvordan kravet skal dokumenteres. Det finns også ulike symboler som brukes for å lette arbeidet. Symbolene er:

- ☒ Send med.
- ℙ Kravet kontrolleres på stedet.

For å få Svanelisens kreves at:

- Samtlige obligatoriske krav oppfylles
- Minst 15 poeng av den totale poengsum oppnås, tabell 20 kan brukes for å beregne poengsummen
- Nordisk Miljømerking har kontrollert på stedet

All informasjon som sendes til Nordisk Miljømerking blir konfidensielt behandlet. Underleverandører kan sende dokumentasjon direkte til Nordisk Miljømerking og denne informasjonen behandles også konfidensielt.

Lisensens gyldighetstid

Miljømerkingslisensen gjelder så lenge kriteriene oppfylles og så lenge kriteriene er gyldige. Kriteriene kan forlenges eller justeres, i slike tilfeller forlenges lisensen automatisk og lisensinnehaveren meddeles dette.

Senest ett år før kriteriene utløper, skal det meddeles hvilke kriterier som deretter skal gjelde. Lisensinnehaveren tilbys da muligheten til å fornye lisensen.

Kontroll på stedet

Før lisens bevilges kontrollerer Nordisk Miljømerking normalt på stedet at kravene oppfylles. Ved kontrollen skal underlag for beregninger, original til innsendt dokumentasjon, måleprotokoll, innkjøpsstatistikk og lignende som bekrefter at kravene oppfylles kunne fremvises.

Spørsmål

Ved spørsmål, kontakt gjerne Nordisk Miljømerking, se adresser på side 2. Mer informasjon og hjelp ved søknad kan være tilgjengelig. Besøk respektive lands nettsider for ytterligere informasjon.

Hva kreves for å bli Svanemerket

For å få Svanelisens må:

- Samtlige obligatoriske krav oppfylles.
- Minst 15 poeng av den totale poengsum oppnås, tabell 20 kan brukes for å beregne poengsummen.
- Nordisk Miljømerking ha kontrollert på stedet.
- Som utgangspunkt skal underleverandører av vask og rens være Svanemerket. Det kan anvendes en liten andel ikke svanemerkede underleverandører, hvis de lever op til en rekke krav til den anvendte kjemi.
- Mengde tekstiler inn til vaskeriet samt forbruk av vaskekjemikalier, vann- og energi oppgis på årsbasis.

1 Generelle krav

01 Beskrivelse av bedrift og tjeneste

Søkeren skal beskrive sin virksomhet, underleverandører (både svanemerkede og ikke-svanemerkede) av vask og rens samt den service, som skal leveres og som ønskes Svanemerket, i henhold til bilag 6

- Beskriv virksomheten og servicen som leveres og ønskes Svanemerket, i henhold til bilag 6.
- Dokumentasjon om hvor store mengder tekstiler som sendes hver underleverandør for vask/rens. Angi hvis en underleverandør er Svanemerket.

02 Fordeling av tekstilkategorier

Fordelingen av tekstilkategorier ligger til grunn for krav til energi-, vann- og vaskekjemikalieforbruk. Kun antall kg tekstil inn til vaskeriet regnes med (omvask regnes ikke med).

Oppgi antall kg og prosentandel av tekstiler på årsbasis (eksklusive omvask) innenfor følgende kategorier (fyll gjerne ut elektronisk regneark, som fås ved henvendelse til Nordisk Miljømerking – der det gjøres ytterligere inndeling for hvitt tekstil i enkelte relevante kategorier) :

Tabell 1 Tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2):	Antall kg *	Prosentandel
1) Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk Kjøkkentøy (kluter og håndklær)		
2) Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko		
3) Hotel		
4) Restaurant		
5) Sykehus/Pleiehjem		
6) Dyner og puter		
7) Mopper og offshore matter		
8) Andre matter		
9) Tøyhånduksruller		
10) Industrikluter		
11) Rens		
12) Privat tøy fra husholdninger/institusjoner		
13) Annet		
SUM		

*Antall kg inn til vaskeriet (basert på innveing)

- Redegjørelse i henhold til kravet. Nærmere definisjoner av tekstilkategorier, se bilag 2.
- Underlag for beregningene skal dokumenteres.

03 Underleverandører av ikke-Svanemerket vask

Andelen av vask, som skjer hos underleverandører, som ikke er Svanemerket, må ikke overstige 1,0 vekt-%.

Alle ikke Svanemerkede underleverandører skal dokumentere overholdelse av krav O18 for samtlige kjemikalier, som anvendes til vask for den Svanemerkede kunde (vaskeri).

- Dokumentasjon for andelen (vekt-%), som på årsbasis vaskes hos ikke svanemerkede underleverandører.
- Liste over vaskekjemikalier, som anvendes hos ikke Svanemerkede underleverandører. Om disse vaskekjemikalierne er Svanemerkede eller allerede er kjent av Nordisk Miljømerking og tillatt til bruk på Svanemerkede vaskerier – kreves ikke ytterligere dokumentasjon. Er dette ikke tilfelle kreves dokumentasjon i henhold til krav O18.

04 Rens (kemtviätt)

Alle kjemikalier som anvendes til rens skal overholde krav O18 om inngående stoffer.

For vaskerier der rens utgjør mer enn 1,0 vekt-% og mindre enn 5,0 vekt-% av tekstilmengden (både internt og eksternt hos eventuelle underleverandører) kan det ikke brukes halogenerte rensmidler (som f.eks. perkloretylen).

For vaskerier med andel lik eller over 5,0 vekt-% av tekstilmengden, kan kun rens som oppfyller Nordisk Miljømerkings krav til alternativ tekstilrens, versjon 1,0 eller senere, benyttes.

- Mengde og type kjemikalier kjøpt inn til rens, og mengde brukt kjemikalier levert til godkjent mottak skal dokumenteres ved bekreftelse fra kjemileverandør og avfallsmottaker.
- Antall kg tekstil som renses, internt i vaskeri og eksternt hos underleverandører skal dokumenteres. Ved eksternt rens, oppgi leverandør og renseteknikk. Underleverandør skal fylle ut bilag 4 eller oppgi lisensnummer. Ytterligere dokumentasjon for rens er ikke nødvendig ved bruk av Svanemerket renseri.
- Dokumentasjon i henhold til krav O18 (erklæring bilag 5) samt sikkerhetsdatablad for renskjemikalier i henhold til gjeldende lovgivning i det land det søkes lisens, for eksempel Bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF).

P1 Renseri

Det tildeles poeng til vaskerier som har under 5,0 vekt-% rens og som benytter Svanemerket renserservice:

- 1 poeng, hvis >70 vekt-% av rensesøyet behandles på et Svanemerket renseri
 - 2 poeng, hvis 100 vekt-% av rensesøyet behandles på et Svanemerket renseri eller hvis der ikke sendes noe tøy til rens (internt eller til underleverandør).
- Lisensbevis fra underleverandør og årsrapportering (med hensyn til mengde (vekt-%) rens) fra vaskeri.

2 Energi og vann

05 Svovelinnhold i brensel

Svovelinnholdet i alle typer brensel*, som vaskeriet bruker, skal ikke overstige 0,10 vekt-% svovel.

- Dokumentasjon om svovelinnhold i brensel levert til vaskeriet, fra leverandør av brensel.

**Ingen dokumentasjon kreves for naturgass, LPG, fast biomasse eller andre energikilder hvor det er allment akseptert at svovel-innholdet aldri vil overstige kravniået.*

06 Energi

Anvendt energi (A_{energi}) på vaskeriet skal være mindre enn eller lik vaskeriets grenseverdi for energi (G_{energi}). Energiforbruket varierer for ulike tekstilkategorier. I tabell 2 er det angitt hvilke faktorverdier (F_{energi}) som skal brukes for hver tekstilkategori. Beregningen av vaskeriets G_{energi} og A_{energi} gjøres på årsbasis.

Hvis vaskeriet ved hjelp av måleutsyr kan adskille følgende forbruk, så inngår det ikke i beregningen av A_{energi} :

- *interne rensningsanlegg for avløpsvann,*
- *35 % av energiforbruket i VOC-etterbrenner for vaskerier som vasker industrikluter.*
- *intern rensing av tøy*

Tabell 2 Faktorverdi for energiforbruk, for ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2)	F_{energi} [kwh/kg*] (inkludert ventilasjon, belysning og romoppvarming)
1) Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	2,70
2) Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	2,60
3) Hotel	1,65
4) Restaurant	2,75
5) Sykehus/Pleiehjem	2,50
6) Dynner og puter	3,00
7) Mopper og offshore matter	1,00
8) Andre matter	0,90
9) Tøyhånduksruller	1,80
10) Industrikluter	3,10
11) Rens	0,00
12) Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	3,20
13) Annet	0,90
SUM	

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1
Omregningsfaktorer for energi finnes i Bilag 3.

Beregning av G_{energi} og A_{energi}

$$G_{\text{energi}} = \sum [(Andel)_i * (F_{\text{energi}})_i]$$

$$A_{\text{energi}} = 2,5 \cdot A_{\text{el}} + A_{\text{brensel}}$$

$$\text{Krav: } A_{\text{energi}} \leq G_{\text{energi}}$$

$(F_{\text{energi}})_i$ = Faktorverdi for energiforbruk i kWh/kg pr. Tekstilkategori

A_{brensel} = Anvendt brensel i kWh/kg vask for vaskeriet (se Bilag 3 om energifaktorer for ulike typer brensel)

A_{el} = Anvendt elektrisitet i kWh/kg vask for vaskeriet

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori i , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i (eksludert omvask), divideres med den totale mengde årlig vask, (eksludert omvask).

G_{energi} = Grenseverdi for total energi i kWh/kg vask for vaskeriet.

A_{energi} = Anvendt energi i kWh/kg vask for vaskeriet.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.

- Beregning som viser at A_{energi} er mindre enn eller lik G_{energi} .
- Underlag for beregningene skal dokumenteres.

P2 Energiforbruk

Det gis poeng til vaskerier som har et lavere energiforbruk enn kravnivåene som angitt i tabell 3.

Tabell 3 Poeng for lavt energiforbruk

A_{energi} utgjør mindre enn 50 % av G_{energi}	10 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 60 % av G_{energi}	8 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 70 % av G_{energi}	6 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 80 % av G_{energi}	4 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 90 % av G_{energi}	2 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 95 % av G_{energi}	1 poeng

- Beregning som viser hvor mange poeng som oppnås i henhold til tabell 3.

07 Utslipp av klimagasser

Mengden av klimagasser (A_{GWP}) som slippes ut av vaskeriet må være mindre eller lik grenseverdien for vaskeriets utslipp av klimagasser (G_{GWP}). Krav til utslipp av klimagasser varierer i henhold til de ulike tekstilkategoriene. I tabell 4 spesifiseres faktorverdiene (F_{GWP}) som skal brukes for hver enkelt tekstilkategori. Vaskeriets G_{GWP} og A_{GWP} beregnes på årsbasis. Omregningsfaktorer for energi finnes i Bilag 3.

Hvis vaskeriet ved hjelp av måleutsyr, kan adskille følgende forbruk, så inngår de ikke i beregningen av A_{GWP} :

- interne rensingsanlegg for avløpsvann,
- 35 % af energiforbrug i evt. VOC--etterbrenner for vaskerier som vasker industrikluter.
- intern rensing av tøy.

Tabell 4 Faktorverdi for utslipp av klimagasser, for ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2)	F_{GWP}[gCO₂e/kg*] (inkludert ventilasjon, belysning og romoppvarming)
1) Arbeidstøy industri/kjøkken/slakteri og tilsvarende bruk Kjøkkentøy (kluter og håndklær) Arbeidstøy, industri/kjøkken/slakteri	530
2) Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	510
3) Hotel	310
4) Restaurant	540
5) Sykehus/Pleiehjem	490
6) Dynner og puter	590
7) Mopper og offshore matter	180
8) Andre matter	160
9) Tøyhånduksruller	340
10) Industrikluter	610
11) Rens	0
12) Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	670
13) Annet	160

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1
Omregningsfaktorer for energi finnes i Bilag 3.

Beregning av G_{GWP} og A_{GWP}

$$G_{GWP} = \sum [(Andel)_i * (F_{GWP})_i]$$

AGWP beregnes som vist i bilag 3.

Krav: A_{GWP} ≤ G_{GWP}

(F_{GWP})_i = Faktorverdi for utslipp av klimagasser i gram CO₂-ekvivalenter/kg pr. Tekstilkategori

A_{GWP} = Mengde CO₂-ekvivalenter fra utslipp ved energiforbruk i gram/kg vask for vaskeriet (se Bilag 3 om CO₂-faktorer for ulike typer brensel)

(Andel)_i = Andel av en tekstilkategori *i*, som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien *i* (eksludert omvask) divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

G_{GWP} = Grenseverdi for total CO₂-ekvivalent utslipp i gram/kg vask for vaskeriet.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.



Beregning som viser at A_{GWP} er mindre enn eller lik G_{GWP}.

P3 Redusert utslipp av klimagasser

Det gis poeng til vaskerier, som kan dokumentere et lavere utslipp av klimagasser enn spesifisert i det obligatoriske krav. Se poengfordeling i tabell 5.

Tabell 5 Poeng for lavt utslipp av klimagasser (gram CO₂ / kg tekstil)

A _{GWP} utgjør mindre enn 40 % av G _{GWP}	10 poeng
A _{GWP} utgjør mindre enn 50 % av G _{GWP}	8 poeng
A _{GWP} utgjør mindre enn 60 % av G _{GWP}	6 poeng
A _{GWP} utgjør mindre enn 70 % av G _{GWP}	4 poeng
A _{GWP} utgjør mindre enn 80 % av G _{GWP}	2 poeng
A _{GWP} utgjør mindre enn 90 % av G _{GWP}	1 poeng

Gram CO₂ fra energiforbruk beregnes per kg tekstil utfra omregningsfaktorene i Bilag 3.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.

- Beregning av gram CO₂ fra energiforbruk / kg tekstil, som viser hvor mange poeng som oppnås i henhold til tabell 5.

O8 Vannforbruk

Forbruket av nettvann på vaskeriet (A_{vann}) skal være mindre enn eller lik vaskeriets grenseverdi for vann (G_{vann}). Vannforbruket varierer for ulike tekstilkategorier. I tabell 6 er det angitt hvilke faktorverdi (F_{vann}) som skal brukes for hver tekstilkategori. Beregningen av vaskeriets G_{vann} og A_{vann} gjøres på årsbasis.

Vannforbruk inkluderer hele vaskeriets forbruk av nettvann og eventuelt vann fra egen brønn.

Tabell 6 Faktorverdi for vannforbruk, for ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2):	F _{vann} [l/kg*]
1) Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	19,5
2) Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	16,5
3) Hotel	10,0
4) Restaurant	17,0
5) Sykehus/Pleiehjem	13,5
6) Dyner og puter	24,0
7) Mopper og offshore matter	7,0
8) Andre matter	6,5
9) Tøyhånduksruller	9,5
10) Industrijkluter	11,0
11) Rens	0,0
12) Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	17,0
13) Annet	7,0

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1

Beregning:

$$G_{\text{vann}} = \sum [(Andel)_i \cdot (F_{\text{vann}})_i]$$

Krav: $A_{\text{vann}} \leq G_{\text{vann}}$

$(F_{\text{vann}})_i$ = Faktorverdi for nettvannforbruk i liter vann/kg pr. tekstilkategori

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori i , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i (eksludert omvask) divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

G_{vann} = Grenseverdi for totalt nettvannforbruk i liter/kg vask for vaskeriet.

A_{vann} = Anvendt nettvannforbruk liter/kg vask for vaskeriet.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.

- Beregning som viser at kravet oppfylles.
- Underlag for beregningene skal dokumenteres.

P4 Vannforbruk

Det gis poeng for vaskerier med et lavere nettvannforbruk enn kravnivåene. Poengfordelingen er angitt i tabell 7.

Tabell 7 Poeng for lavt vannforbruk.

A_{vann} utgjør mindre enn 50 % av G_{vann}	5 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 60 % av G_{vann}	4 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 70 % av G_{vann}	3 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 80 % av G_{vann}	2 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 90 % av G_{vann}	1 poeng

- Beregning som viser hvor mange poeng som oppnås i henhold til tabell 7.

O9 Transport

Kravene gjelder transport av tekstil til og fra kunder.

Krav til egne biler som brukes til distribusjon av tekstil:

- Alle sjåførere skal ha gjennomført kurs i miljøriktig/økonomisk kjøring i regi av ekstern/kompetent kursholder. Nyansatte sjåførere skal ha gjennomført kurset senest 12 måneder etter ansettelse.
- Nyinnkjøpte og nyleasede biler til tekstiltransport skal tilfredsstillende seneste gjeldende Euronorm (Euroklass) på innkjøpstidspunktet. Dette gjelder fra og med det er søkt om Svanemerkelisen.
- Kartlegging av mengde og type drivstoff, samt antall kjørte kilometer. Gjelder kjøring i forbindelse med transport av tekstil, både for egne og eksterne biler.

Krav til ekstern transport og sjåfører:

- Ved inngåelse av nye transportkontrakter eller fornyelser skal underleverandør dokumentere samme krav som til vaskeriets egne biler og sjåførere. Dette omfatter hele driften til underleverandøren som er relatert til lisensinnehaverens distribusjon av tekstiler.

- Bekreftelse fra ekstern/kompetent kursholder at sjåfører har deltatt på kurs i miljøriktig/økonomisk kjøring.

- Bekreftelse fra bilprodusent/importør/forhandler på at de nyinnkjøpte bilene (fra og med søknad om Svanemerkelisens) tilfredsstillende gjeldende Euronorm (Euroklass).
- Sammenstilling av kartlegging av mengde og type drivstoff samt antall kjørte kilometer.

P5 Transport - teknologinivå

Det gis poeng om andel av transport (andel av antall kjøretøy eller avstand kjørt) av tekstil, skjer med en viss andel kjøretøyer som oppfyller minst Euronorm (Euroklass) V/5b som angitt i tabell 8. Hvis vaskeriet ikke har transport (OPL vaskeri) oppnås 3 poeng.

Tabell 8 Andel av transport av tekstil med Euronorm (Euroklass) V/5b

Mer enn 90 % (andel av antall kjøretøy eller avstand kjørt) til distribusjon lever opp til Euronorm (Euroklass) V/5b	3 poeng
Mer enn 60 % (andel av antall kjøretøy eller avstand kjørt) til distribusjon lever opp til Euronorm (Euroklass) V/5b.	2 poeng
Mer enn 30 % (andel av antall kjøretøy eller avstand kjørt) til distribusjon lever opp til Euronorm (Euroklass) V/5b	1 poeng

- Oppgi antall biler totalt. Dokumenter hvilken Euronorm (Euroklass) hver enkelt bil lever opp til. Oppgi antall og andel biler som lever opp til Euronorm (Euroklass) V/5b. Alternativt, oppgi antall km kjørt totalt, og antall km kjørt med biler med Euronorm (Euroklass) V/5b.

P6 Transport – miljømerket drivstoff

Det gis poeng for bruk av Svanemerket drivstoff, i henhold til følgende tabell.

Tabell 9 Svanemerket drivstoff

Svanemerket drivstoff utgjør mer enn 15 % av drivstofforbruket til distribusjon	3 poeng
Svanemerket drivstoff utgjør mer enn 10 % av drivstofforbruket til distribusjon	2 poeng
Svanemerket drivstoff utgjør mer enn 5 % av drivstofforbruket til distribusjon	1 poeng

- Oppgi type og mengde drivstoff brukt ved transport av tekstil.

3 Vaskekjemikalier

Med vaskekjemikalier menes alle kjemikalier som kommer i kontakt med tekstilet før, under og etter prosessen (for eksempel impregneringsmiddel, flekkjernere, tekstilfargingsmiddel). For flere av kjemikaliekravene kan det være aktuelt at Nordisk Miljømerking mottar dokumentasjon direkte og konfidensielt fra kjemikalieleverandøren. På bakgrunn av denne dokumentasjonen vil Nordisk Miljømerking kunne gi lisenssøker tilbakemelding om kravet overholdes eller ei.

Som inngående stoff regnes alle stoff i vaskekjemikaliet, også tilsatte additiver i ingredienser (f.eks. konserveringsmidler og stabilisatorer), men ikke forurensninger fra råvareproduksjonen. Som forurensninger regnes rester fra råvareproduksjonen som inngår i vaskekjemikaliet i konsentrasjoner under 0,01 vekt-%. Stoffe som er tilsatt en råvare bevisst eller med et formål, regnes ikke som forurensning uansett konsentrasjon.

Forbruket av vaskekjemikalier oppgis på årsbasis.

010 Klassifisering av vaskekjemikalier

Vaskekjemikalier skal ikke være klassifisert i henhold til fareklasser og risikosestninger angitt i tabell 10.

Tabell 10 Uønskede fareklasser/risikosestninger for vaskekjemikalier

Klassifisering	Fareklasser og risikosestninger	CLP
Meget giftig	T _x med R26, R27, R28, R39	Acute Toxicity Category 1 H330 Acute Toxicity Category 2, H330 Acute Toxicity Category 1, H310 Acute Toxicity Category 2, H310 Acute Toxicity Category 1, H300 Acute Toxicity Category 2, H300 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H370
Giftig	T med R 23, R24, R25, R39, R48	Acute Toxicity Category 3, H331 Acute Toxicity Category 3, H311 Acute Toxicity Category 3, H301 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H371 Specific Target Organ Toxicity after Repeated Exposure Category 1, H372
Helseskadelig *	Xn med R20, R21, R48, R65*** R68	Acute Toxicity Category 4, H332 Acute Toxicity Category 4, H312 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 2, H373*** Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340
Allergifremkallende	Xn med R42** Xi med R43	Respiratory Sensitisation Category 1, H334** Skin Sensitisation Category 1, H317
Kreftfremkallende	T med R45 (Carc 1 eller 2) R49 (Carc 1 eller 2) Xn med R40	Carcinogenicity Category 1A, H350 Carcinogenicity Category 1B, H350 Carcinogenicity Category 2, H351
Mutagent	T med R46 (Mut 1 eller Mut2) Xn med R68 (Mut 3)	Germ Cell Mutagenicity Category 1A, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 2, H341
Reproduksjons- toksisk	T med R60 (Rep 1 eller 2), R61, R64 Xn med R62, R63	Reproductive Toxicity Category 1A, H360 Reproductive Toxicity Category 1B, H360 Reproductive Toxicity Category 2, H361

* Unntatt er produkter, hvor klassifiseringen skyldes innholdet av oksalsyre (CAS 144-62-7 eller pereddiksyre (CAS 79-21-0).

** Unntatt er produkter der klassifiseringen skyldes innholdet av enzymer.

***Unntatt er produkter til flekkfjerning, som brukes direkte på flekken før vask.

Klassifiseringen gjelder i henhold til direktiv 1272/2008/EEG med senere endringer og tilpasninger og i overgangsperioden (- 1. Juni 2015) kan den midterste kolonnen eller CLP-kolonnen i tabell 10 brukes. Etter overgangsperioden (1. Juni 2015 -) kan bare klassifiseringen i CLP-kolonnen anvendes.

Vær oppmerksom på at det er kjemikalieprodusenten som er ansvarlig for klassifiseringen.

- Sikkerhetsdatablad/produkt-datablad i henhold til gjeldende lovgivning i det land det søkes lisens, for eksempel Bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF) for hvert produkt.
- Utfylt og underskrevet erklæring fra kjemikalieprodusent (bilag 5).
- For Svanemerkete vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.

011 Klassifisering av inngående stoffer i vaskekjemikalier

Inngående stoffer i vaskekjemikaliene skal ikke være klassifisert i henhold til fareklasser og risikosestninger angitt i tabell 11.

Tabell 11 Uønsket klassifisering av inngående stoffer i vaskekjemikalier

Klassifisering	Fareklasser og risikosestninger	CLP
Allergifremkallende	Xn med R42 – gjelder kun sprayprodukter*	Respiratory Sensitisation Category 1, H334 – gjelder kun sprayprodukter*
Kreftfremkallende	T med R45 (Carc 1 eller 2) R49 (Carc 1 eller 2) Xn med R40	Carcinogenicity Category 1A, H350 Carcinogenicity Category 1B, H350 Carcinogenicity Category 2, H351
Mutagent	T med R46 (Mut 1 eller Mut2) Xn med R68 (Mut 3)	Germ Cell Mutagenicity Category 1A, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 2, H341
Reproduksjons-toksisk	T med R60 (Rep 1 eller 2), R61, R64 Xn med R62, R63	Reproductive Toxicity Category 1A, H360 Reproductive Toxicity Category 1B, H360 Reproductive Toxicity Category 2, H361

* Flekkfjerningsmidler med enzymer skal altså ikke sprayes på.

Klassifiseringen gjelder i henhold til direktiv 1272/2008/EEG med senere endringer og tilpasninger og i overgangsperioden (- 1. Juni 2015) kan den midterste kolonnen tabell 11 eller CLP-kolonnen brukes. Etter overgangsperioden (1. Juni 2015 -) kan bare klassifiseringen i CLP-kolonnen anvendes.

- Sikkerhetsdatablad/produkt datablad i henhold til gjeldende lovgivning i det land det søkes lisens, for eksempel Bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF) for hvert produkt.
- Erklæring fra kjemikalieprodusent (Bilag 5).
- For Svanemerkede vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.

012 Vaskekjemikaliens innhold av miljøfarlige ikke lett nedbrytelige stoffer

Anvendelse av stoffer som er giftige for vannmiljøet og ikke nedbrytes lett i vannmiljøet (stoffer med risikosestningene R50/53(H410), R51/53(H411) og R52/53(H412)) begrenses i henhold til følgende:

$$\text{Krav: } A_{R50/53\text{eller}H410} + \frac{A_{R51/53\text{eller}H411}}{10} + \frac{A_{R52/53\text{eller}H412}}{100} \leq 0,013 \text{ g/kg tekstil***}$$

Untatt er:

- Proteas/subtilisin klassifisert som Akvatisk kronisk 2 (H411) / R51/53 unntas fra kravet. Vær oppmerksom på at produktet også skal oppfylle krav 010 vedrørende klassifisering av produktet.
- tensider som er lett nedbrytbare* og anaerobt nedbrytbare** og som er klassifisert med H412.
- natriumhypokloritt, CAS-nr 7681-52-9 og natrium. dichloroisocyanurate, dihydrat, CAS-nr 51580-86-0, som er klassifisert H410
- pereddikesyre, CAS-nr 79-21-0.

$A_{R50/53}$ eller $H411$ er den anvendte mengde stoffer med R50/53 eller H410 i g per kg tekstil*

$A_{R51/53}$ er den anvendte mengde stoffer med R51/53 eller H411 i g per kg tekstil*

$A_{R52/53}$ er den anvendte mengde stoffer med R52/53 eller H412 i g per kg tekstil*
(Stoff klassifisert som R50/53 (H410) vektet med andre ord 100 ganger mer enn R52/53 (H412))

☒ Sammenstilling av vaskekjemikalienes innhold av R50/53(H410), R51/53(H411) og R52/53(H412) klassifiserte forbindelser per kg tekstil*. Regneark fra Nordisk miljømerking kan anvendes.

☒ Beregninger som viser at kravet oppfylles.

* I henhold til DID-listen eller til testmetode nr. 301 A-F eller nr. 310 i OECD guidelines for testing of chemicals eller andre tilsvarende testmetoder.

** I henhold til DID-listen eller ISO 11734, ECOTOC nr 28 (juni 1988) eller tilsvarende testmetoder, hvor der opnås mindst 60 % nedbrydelighed under anaerobe forhold.

*** Kun antall kg tekstil inn til vaskeriet regnes med (omvask regnes ikke med på mengden men kjemiforbruket ved omvask inkluderes).

013 Begrensning av vaskekjemikalienes samlede fortynningsvolum (CDV – kritisk fortynningsvolum)

For hver tekstilkategori er det i tabell 12 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes samlede kritiske fortynningsvolum (F_{CDV}). Det kan enten brukes akutt verdier (CDV_{akutt}) eller kroniske verdier ($CDV_{kronisk}$).

På grunn av stoffenes nedbrytning i vaskeprosessen regnes det etter egne regler på 3 stoffer:

- Aktivt klor som f.eks. natriumhypokloritt – medtas ikke i beregningen av CDV. Bruken av aktivt klor er begrenset spesifikt i krav O14.
- Hydrogenperoksid (H_2O_2) – medtas ikke i beregningen av CDV.
- Pereddikesyre tas med i beregningen som eddiksyre.

For kumensulfonater (DID 139) kan egne data brukes for å bestemme nedbrytbarhetsfaktoren (DF) (i stedet for $DF=0,5$ i DID-listen).

Tabell 12 Faktorverdier (F) for CDV_{akutt} og $CDV_{kronisk}$ i ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 1):	$F_{CDV_{akutt}}$ [liter/kg*]	$F_{CDV_{kronisk}}$ [liter/kg*]
1) Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	450.000	225.000
2) Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	350.000	175.000
3) Hotel	150.000	75.000
4) Restaurant	250.000	125.000
5) Sykehus/Pleiehjem	250.000	125.000
6) Dyner og puter	150.000	75.000
7) Mopper og offshorematter	250.000	125.000
8) Andre matter	150.000	75.000
9) Tøyhånduksruller	150.000	75.000
10) Industrkluter	400.000	200.000
11) Rens	0	0

12) Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	350.000	175.000
13) Annet	150.000	75.000

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1

Beregning av kritisk fortynningsvolum (CDV):

$$G_{CDV} = \sum [(Andel)_i \cdot (F_{CDV})_i]$$

Krav til CDV: $A_{CDV} \leq G_{CDV}$

G_{CDV} = er grenseverdien for kjemikalieforbrukets kritiske fortynningsvolum regnet i liter per kg tekstil levert. Det er det vektete gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori i , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i (eksludert omvask) divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

$(F_{CDV})_i$ er faktorverdien for CDV i liter per kg tekstil for den enkelte tekstilkategori i .

A_{CDV} er den kritiske fortyndingsvolumen for den anvendte kjemi på vaskeriet i liter per kg tekstil.

Dokumentasjon skal i første rekke henvise til DID-listen datert 2007 eller senere. For stoff som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

DID-listen: Detergents Ingredients Database. Link:

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_a_da.pdf

Beregning av CDV er definert her, og nedenfor:

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_b_da.pdf

CDV beregnes ut fra formlene nedenfor. CDV beregnes for samtlige stoffer i det enkelte vaskekjemikalie, og for alle vaskekjemikalier som kravet omfatter:

$$CDV_{akutt} = \sum CDV_i = \sum (dose_i \times DF_i \times 1000 / TF_{akutt}), \text{ eller}$$

$$CDV_{kronisk} = \sum CDV_i = \sum (dose_i \times DF_i \times 1000 / TF_{kronisk}), \text{ hvor}$$

$dose_i$ = den inngående mengde av det enkelte stoff i g / kg tekstil

DF_i = nedbrytningsfaktoren for stoff i

TF_{akutt} = akutt toksisitetsfaktor

$TF_{kronisk}$ = kronisk toksisitetsfaktor

- ☒ Beregning av G_{CDV} (grenseverdi for CDV) og A_{CDV} (vaskeriets CDV-verdi), som viser at kravet oppfylles. I forbindelse med beregningen oppgis det for alle produkt fullstendig resept (handelsnavn, kjemisk navn, mengde, CAS-nummer og DID-nummer for hver ingrediens i produktet). Oppgi om det benyttes verdier for CDV_{akutt} eller $CDV_{kronisk}$.

P7 Poengmulighet for CDV-verdier

Vaskerier gis mulighet for poeng hvis følgende CDV-verdier oppnåes:

Tabell 13 Kritisk fortyndingsvolum CDV – poengmulighet

A_{CDV} utgjør mindre enn 40 % af G_{CDV}	5 poeng
A_{CDV} utgjør mindre enn 50 % af G_{CDV}	4 poeng

A _{CDV} utgjør mindre enn 60 % af G _{CDV}	3 poeng
A _{CDV} utgjør mindre enn 70 % af G _{CDV}	2 poeng
A _{CDV} utgjør mindre enn 80 % af G _{CDV}	1 poeng

- ☒ Beregning av oppnådd %-andel A_{CDV} av G_{CDV}, som viser hvor mange poeng som oppnås. Se også O13.

014 Begrensning av vaskejemikaliens innhold av klor

For hver tekstilkategori er det i tabell 14 angitt faktorverdier for vaskejemikaliens innhold av klor.

Tabell 14 Faktorverdier (F) for klor i ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2):		F _{klor} [mg/kg*]
1) Arbeidstøy industri/ kjøkken/slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	Hvitt arbeidstøy fra næringsmiddelindustrien etc.	1500
	Kjøkkentøy og - håndklær	1875
	Farget arbeidstøy og andre tekstiler	0,0
2) Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	Hvitt	150
	Annet	0,0
3) Hotel		115
4) Restaurant	Hvite duker	265
	Hvite servietter	1500
	Fargede duker og andre tekstiler	0
5) Sykehus/Pleiehjem	Blodtilsølte tekstiler	1725
	Andre tekstiler	115
6) Dyner og puter		0,0
7) Mopper og offshorematter		0,0
8) Andre matter		0,0
9) Tøyhånduksruller		20
10) Industrkluter		0,0
11) Rens		0,0
12) Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	Hvitt	150
	Annet	0,0
13) Annet		0,0

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1.

Grenseverdien G_{klor} beregnes på følgende generelle måte på årsbasis:

Klorberegning:

$$G_{klor} = \sum [(Andel)_i \cdot (F_{klor})_i]$$

Krav til klor: A_{klor} ≤ G_{klor}

G_{klor} er grenseverdien for forbruket av aktivt klor på et vaskeri målt i mg aktivt klor per kg tekstil levert. Det er det vektete gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori i, som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i (eksludert omvask) divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

$(F_{klor})_i$ er faktorverdien for aktivt klor i mg per kg tekstil for den enkelte tekstilkategori i.

A_{klor} er den anvendte mengde aktivt klor på vaskeriet i mg per kg tekstil.

- ☒ Beregning av G_{klor} (grenseverdi for klor) og A_{klor} (vaskeriets klorverdi), som viser at kravet oppfylles.

P8 Poengmulig ved lavt forbruk av klor

Vaskerier kan oppnå poeng ved lavt klorforbruk som angitt i tabell 15 nedenfor.

Antall poeng avhenger av andel tekstil der klor ofte er anvendt (det vil si høy faktorverdi for klor (F_{klor} , se tabell 14) og av relativt lavt klorforbruk (A_{klor}) i forhold til dette).

Tabell 15 Klorforbruk og poengmulighet

Prosentandel A_{klor} : (A_{klor} / G_{klor}) * 100%	Grenseverdi for klor, G_{klor} (beregning, se O13)			
	$0 \leq G_{klor} \leq 30$	$30 < G_{klor} \leq 100$	$100 < G_{klor} \leq 500$	$G_{klor} > 500$
A_{klor} utgjør mindre enn 50 % av G_{klor} eller intet klorforbruk	2 poeng	5 poeng	8 poeng	10 poeng
A_{klor} utgjør mindre enn 60 % av G_{klor}	1 poeng	4 poeng	6 poeng	8 poeng
A_{klor} utgjør mindre enn 70 % av G_{klor}	1 poeng	3 poeng	5 poeng	6 poeng
A_{klor} utgjør mindre enn 80 % av G_{klor}	0 poeng	2 poeng	3 poeng	4 poeng
A_{klor} utgjør mindre enn 90 % av G_{klor}	0 poeng	1 poeng	2 poeng	2 poeng

- ☒ Beregning av oppnådd %-andel A_{klor} av G_{klor} , som viser hvor mange poeng som oppnås. Se også O14.

O15 Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av fosfor

For hver tekstilkategori er det i tabell 16 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes innhold av fosfor.

Tabell 16 Faktorverdier (F) for fosfor (P) i ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2):	F_P [g/kg*]
1) Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	0,60
2) Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	0,40
3) Hotel	0,25
4) Restaurant	0,35
5) Sykehus/Pleiehjem	0,30
6) Dyner og puter	0,25
7) Mopper og offshorematter	0,35
8) Andre matter	0,25
9) Tøyhånduksruller	0,25
10) Industrikluter	0,50

11) Rens	0,00
12) Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	0,40
13) Annet	0,25

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1.

Grenseverdien G_P beregnes på følgende generelle måte på årsbasis:

Fosforberegning:

$$G_P = \sum [(Andel)_i \cdot (F_P)_i]$$

Krav til fosfor: $A_P \leq G_P$

G_P er grenseverdien for forbruket av P på et vaskeri målt i g P per kg tekstil. Det er det vektete gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(Andel)_i =$ Andel av en tekstilkategori i, som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i (eksludert omvask) divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

$(F_P)_i$ er faktorverdien for P i g per kg tekstil for den enkelte tekstilkategori i.

A_P er den anvendte mengde P på vaskeriet i g per kg tekstil.

Vaskekjemikalier som inneholder mer fosfor enn det som er tillatt i henhold til det norske regelverket kan ikke selges og anvendes i Norge eller i områder der det finnes regler og forbud mot fosfor i vaskekjemikalier.

Produktforskriften: FOR 2004-06-01 nr 922: Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter. Kapittel 3-8. Vaskemidler – innhold av fosfor.

- ☒ Beregning av G_P (grenseverdi for fosfor) og A_P (vaskeriets fosforverdi), som viser at kravet oppfylles.

016 Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av ikke anaerobt nedbrytbare stoffer

For hver tekstilkategori er det i tabell 17 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes innhold av ikke anaerobt nedbrytbare stoffer.

Tabell 17 Faktorverdier (F) ikke anaerobt nedbrytbare stoffer (anNBO) i ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2):	F_{anNBO} [g/kg*]
1) Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	1,75
2) Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	1,25
3) Hotel	0,60
4) Restaurant	1,10
5) Sykehus/Pleiehjem	1,00
6) Dyner og puter	0,60
7) Mopper og offshorematter	1,00
8) Andre matter	0,75
9) Tøyhånduksruller	0,60

10) Industrikluter	1,50
11) Rens	0,00
12) Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	1,25
13) Annet	0,60

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1.

Grenseverdien G_{anNBO} beregnes på følgende generelle måte på årsbasis:

Beregning av stoff som ikke er anaerobt nedbrytbare (anNBO):

$$G_{anNBO} = \sum [(Andel)_i \cdot (F_{anNBO})_i]$$

$$\text{Krav til anNBO: } AV_{anNBO} \leq GV_{anNBO}$$

G_{anNBO} er grenseverdien for forbruket av stoff som ikke brytes anaerobt ned, på et vaskeri målt i g-anNBO per kg tekstil levert. Det er det vektete gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(F_{anNBO})_i$ er faktorverdien i g-anNBO per kg tekstil for den enkelte tekstilkategori i.

A_{anNBO} er den anvendte mengde anNBO på vaskeriet i g-anNBO per kg tekstil.

Iminodisuccinat (DID 148) kan utelates fra beregningen av anNBO.

For kumensulfonater (DID 139) kan egne data brukes (det vil si at man på basis av egne data kan avvike fra verdien $anNBO=N$ på DID-listen).

☒ Dokumentasjon av anaerob nedbrytbarhet skal i første rekke henviser til DID-listen datert 2007 eller senere. For stoff som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes. Stoff som ikke er tensid kan unntas fra kravet om anaerob nedbrytbarhet om noen av følgende tre alternativer oppfylles:

1. Lett nedbrytbart og har lav adsorpsjon ($A < 25\%$) eller
2. Lett nedbrytbart og har høy desorpsjon ($D > 75\%$) eller
3. Lett nedbrytbart og er ikke bioakkumulerbar.

Test for adsorpsjon/desorpsjon kan gjøres i henhold til OECD guidelines 106.

DID-listen: Detergents Ingredients Database. Link:

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_a_da.pdf

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_b_da.pdf

☒ Beregning av G_{anNBO} (grenseverdi for anNBO) og A_{anNBO} (vaskeriets anNBO-verdi), som viser at kravet oppfylles.

017 Vaskeaktive tensider, lett nedbrytbarhet aerob og anaerob

Alle vaskeaktive tensider skal være lett aerobt nedbrytbare i henhold til testmetode nr 301 A - F i OECD guidelines for testing of chemicals eller andre tilsvarende testmetoder.

Alle vaskeaktive tensider skal være anaerobt nedbrytbare, hvilket betyr minst 60% nedbrytbarhet under anaerobe forhold, i henhold til ISO 11734, ECETOC nr 28 eller tilsvarende testmetoder.

Dokumentasjon skal i første rekke henviser til DID-listen datert 2007 eller senere. For tensider som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

DID-listen: Detergents Ingredients Database.Link:

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_a_da.pdf

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_b_da.pdf

- For Svanemerkete vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.
- Henvising til DID-listen. For tensider som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

018 Stoffer som ikke får inngå i vaskekjemikaliet

Vaskekjemikaliet kan ikke inneholde:

- Alkylfenoletoksyler (APEO) og/eller alkylfenolderivater (APD)
- LAS (lineære alkylbensen sulfonater)
- DADMAC (dialkyldimetylammoniumklorid)
- PFOS og/eller PFOA (per- og/eller polyflourerede alkylerte forbindelser)
- Borsyre og borater
- Optisk hvitt
- NTA (Nitrilotriacetat). Kompleksdannere av typen MGDA og GLDA kan dog inneholde forurensninger av NTA i råvaren i konsentrasjoner under 1,0 vekt- %, så lenge konsentrasjonen av NTA i vaskekjemikaliet holder seg under 0,1 vekt-%)
- Parfyme
- Triclosan
- EDTA
- PBT (persistente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))
- vPvB (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))
- Stoff som anses å være potensielt hormonstyrrende i kategori 1 eller 2 i henhold til offisielle lister innen EU. EUs rapport om hormonstyrrende stoff finnes å lese i sin helhet på http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf (bilag L, side 238 og fremover)
- Stoff som vurderes som "Substances of very high concern", som finnes på kandidatlisten http://echa.europa.eu/chem_data/candidate_list_en.asp
- Halogenerte flammehemmere
- Nanopartikler (fra nanomaterialer*)

** Definisjonen av nanomaterialer følger EU kommisjonens definisjon av nanomaterialer fra 18 oktober 2011, med unntak av at grensen for partikkelstørrelsesfordelingen er redusert til 1 %: Nanomateriale: "et naturlig, tilfældigt opstået eller fremstillet materiale, der består af partikler i ubundet tilstand eller som et aggregat eller som et agglomerat, og hvor mindst 1 % af partiklerne i den antalsmæssige størrelsesfordeling i en eller flere eksterne dimensioner ligger i størrelsesintervallet 1-100 nm.*

- Erklæring fra kjemikalieprodusent, som viser at kravet er oppfylt (utfylt bilag 5).
- For Svanemerkede vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.

019 Fargestoffer

Fargestoffer skal ikke være bioakkumulerbare eller skal være godkjent til bruk i matvarer. Fargestoffer anses ikke for å være bioakkumulerbare, hvis $BCF < 500$ eller $\log Kow < 4,0$.

- ☒ Dokumentasjon av BCF, logKow eller oppgi E-nummer. Om det finns opplysninger om både målt BCF og estimert logKow, skal verdiene for målt BCF anvendes.

P9 Poengmulighet for Svanemerkete, EU Ecolabel merkete og/eller Bra Miljöval-merkete tekstilvaskemidler for profesjonelle brukere.

Bruk av Svanemerkete, EU Ecolabel merkete og/eller Bra Miljöval merkete tekstilvaskemidler for profesjonelle brukere, gir poeng som angitt i tabell 18:

Tabell 18 Poengmulighet for miljømerkete tekstilvaskemidler

Andel tekstilvaskemidler merket med Svanen, EU Ecolabel og/eller Bra Miljöval	Poeng
90 vekt-% eller mer	9
70 vekt-% eller mer	7
50 vekt-% eller mer	5
30 vekt-% eller mer	3
10 vekt-% eller mer	1

- ☒ Beregning med oversikt over produkt navn, type merking, lisensnummer/angivelse av lisensens varighet og mengde på årsbasis.

4 Tekstil

020 Krav til tekstiler

På årsbasis skal svanemerkete tekstilservice leve opp til følgende krav (kan dokumenteres på kjede-/konsern-nivå):

$$\frac{(mengde_{miljømerkede*} \cdot 3,0) + mengde_{Oekotex100}}{mengde_{arbeidstøy} + mengde_{flattøy}} \geq 75\%$$

Hvor:

- $Mengde_{miljømerkede*}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) miljømerkete produkter
- $mengde_{Oekotex100}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) produkter som lever opp til Oekotex100 standarden
- $mengde_{arbeidstøy}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) arbeidstøy
- $mengde_{flattøy}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) flattøy, som skal rulles (f.eks. sengetøy, duker, håndkleruller, etc.)

* Følgende miljømerkete produkter kan inngå: Svane- og EU Ecolabel og Bra Miljöval Klass 1 og 2, samt GOTS.

- ☒ Kopi av gjeldende sertifikat fra Oekotex 100, eller lisensbevis fra Svanen/EU Ecolabel/Bra Miljöval.

- Oversikt over hvilke tekstiler med produktnavn, som oppfyller krav hos Oekotex 100 eller som er miljømerkede*, kg innkjøpt for hver av disse samt beregning av vekt-% totalt eller omsetnings-% totalt.
- En oversikt fra tekstilleverandør som viser sammenhengen mellom Oekotex sertifikat og ferdige tekstiler.
- Erklæring fra tekstilleverandør om at tekstiler som har Oekotex sertifikat, ikke er blitt etterbehandlet med noen form for kjemi.
- Beregninger som viser at kravet er oppfylt.

P10 Poeng for miljømerket tekstil

Bedrifter som kjøper en høy andel av miljømerkede tekstiler, belønnes med poeng som angitt i nedenstående tabell, basert på følgende beregning:

$$\frac{\text{mengde}_{\text{miljømerkede}^*}}{\text{mengde}_{\text{arbeidstøy}} + \text{mengde}_{\text{flattøy}}} \cdot 100 = \% \text{ Miljø-merket}$$

(basert på enten vekt eller omsetning)

Tabell 19 Poeng for miljømerket tekstil

Vekt-% eller Omsetnings-% miljømerkede*	Poeng
Mer enn 50 %	8
Mer enn 35 %	6
Mer enn 20 %	4
Mer enn 10 %	2
Mer enn 5 %	1

* Følgende miljømerkete produkter kan inngå: Svane- og EU-Ecolabel-merkte og Bra Miljöval Klass 1 og 2, samt GOTS.

- Som O19 Krav til tekstiler, med hensyn til miljømerkede*. Beregn og angi poeng.

O21 Code of conduct /leverandørpolitikk

Virksomheten skal ha en "code of conduct" i med hensyn til innkjøp av tekstiler, som sikrer at leverandøren av tekstiler samt tekstilprodusenten, respekterer og etterlever de 10 prinsipper i FN's Global Compact.

Alternativt kan leverandørpolitikken utgå fra ILOs kjernekonvensjoner som omfatter:

- forbud mot barnearbeid (minstealder for adgang til sysselsetting, konvensjon 138 og forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid, konvensjon 182)
- organisasjonsfrihet (foreningsfrihet og vern av organisasjonsretten, konvensjon 87)
- forbud mot diskriminering (lik lønn for arbeidere for arbeid av lik verdi, konvensjon 100 og forbud mot diskriminering i sysselsetting og yrke, konvensjon 111)
- forbud mot tvangsarbeid (tvangsarbeid, konvensjon 29 og avskaffelse av tvangsarbeid, konvensjon 105)

Note: FN's Global Compact er 10 prinsipper, som dekker menneskerettigheter, arbeidstagerrettigheter, miljø og anti-korrupsjon. Les mer på <http://www.unglobalcompact.org/>

Hvis lisensinnehaveren eller leverandøren bryter mot "code of conduct" kan miljømerkingslisensen dras inn.

- Kopi av leverandørpolitikk/code of conduct som sikrer at leverandøren av tekstiler samt tekstilprodusenten, respekterer og etterlever de 10 prinsipper i FN's Global Compact eller som sikrer at leverandørpolitikken utgår fra ILOs kjernekonvensjoner (se over).
- Beskrivelse av, hvordan code of conduct formidles til leverandøren og hvordan det følges opp på leverandørens og tekstilprodusentens etterlevelse.

022 Kassering

Oppgi på årsbasis, vekten av den samlede kassering av tekstiler som eies av vaskeriet. Angi hvilke kategorier (i henhold til Tabell 1 i O2 Fordeling av tekstilkategorier) som oftest kasseres og angi hovedårsaker til kassering for disse kategorier.

Det ska framgå på hvilken måte tekstilene kasseres (forbrenning/gjennbruk/gjennvinning/farging/svinn etc.) og hvem som tar imot det. Se også krav O24 Produksjonsavfall og retursystem.

- Oppgi på årsbasis, vekten av den samlede kassering av tekstiler som eies av vaskeriet.
- Angi hvilke kategorier (i henhold til Tabell 1 i O2 Fordeling av tekstilkategorier) som oftest kasseres, og angi hovedårsaker til kassering for disse kategorier.
- Beskriv på på hvilken måte tekstilene kasseres (forbrenning/gjennbruk/gjennvinning/farging/svinn etc.) og hvem som tar imot det. Se også krav O24 Produksjonsavfall og retursystem.

5 Utslipp, avfall, emballasje og retursystem

023 Krav til vannutslipp

Vannutslipp fra vaskeriet skal oppfylle de krav som lokale/kommunale myndigheter stiller.

Om det vaskes mer enn 5 vekt-% industrikluter skal avløpsvannet renses innen det slippes ut fra vaskeriet til det kommunale avløpsnett. Slammet fra vaskeriets renseanlegg skal håndteres som miljøfarlig avfall og håndteringen skal være godkjent av miljømyndigheter i landet.

- Dokumentasjon som viser at anlegget oppfyller eventuelle myndighetskrav. Alternativt skal det dokumenteres at det ikke foreligger krav til vaskeriets utslipp av avløpsvann.
- Vaskerier som vasker industrikluter skal fremvise hvilke lover/bestemmelser som gjelder og hvordan disse oppfylles. Dokumentasjon over rutiner for rensing av avløpsvannet før utslipp til kommunalt avløpsnett og håndtering av slammet.

024 Produksjonsavfall og retursystem

Vaskeriet skal avfallssortere papir, papp, metall, plast, tekstil, miljøfarlig avfall, lysrør/lyspærer, batterier og småelektrisk. Avfallsfraksjonene skal være merket slik at dette er tydelig for alle ansatte. Hvis kommunen ikke håndterer disse fraksjonene skal virksomheten ha en gjeldende avtale med en renovatør.

- Vedlegg dokumentasjon som viser hvem som er ansvarlig for henting av de ulike avfallsfraksjonene.

ρ Tydelig merking av fraksjonene kontrolleres ved kontrollbesøk.

025 Retur af plast

Den nordiske kriteriegruppen besluttet den 9. oktober 2017 å ta bort afsnittet/kravet om retursystem for produkter og emballasje.

Vaskeriet skal tilby sine kunder å ta med vaskeriets plastavfall i retur.

☒ Bekreftelse på at vaskeriet tilbyr sine kunder å ta i retur vaskeriets plastavfall.

026 Leveranse av vaskekjemikalier

PVC eller andre klorerte plaster skal ikke inngå i emballasje eller etikett, ved leveranse av vaskekjemikalier.

Alle flytende vaskekjemikalier skal leveres i emballasje som enten kan bli gjenbrukt eller gjenvunnet (materialgjenvinning).

Leveranse av vaskekjemikalier som leveres i emballasje på mer enn 8 kg (eksklusivt innhold), skal leveres i emballasje som kan gjenbrukes.

☒ Bekreftelse fra leverandør om at PVC eller annen klorert plast ikke inngår i emballasje eller etikett.

☒ Vedlegg dokumentasjon fra kjemikalieleverandør på at alle flytende vaskekjemikalier skal leveres i emballasje som enten kan bli gjenbrukt eller gjenvunnet (materialgjenvinning).

☒ Vedlegg dokumentasjon fra kjemikalieleverandøren som viser at emballasje over 8 kg kan gå til gjenbruk.

6 Kvalitetskontroll av vaskeri

027 Krav på vaskeriets kvalitetskontroll

Vaskeriet skal oppfylle og leve etter de kvalitetskrav og arbeidsmiljøkrav som er satt av det nasjonale vaskeriforbund eller den nasjonale kvalitetskontroll for vaskerier. Alternativt kan vaskeriet i stedet velge en av følgende to muligheter:

- å oppfylle kravene fra RAL GZ-992 (Professional Linen Care – Quality Assurance) unntatt kravene til sortering.
- å være sertifisert i henhold til ISO 9001 (Quality management systems – Requirements) og EN 14065 (Textiles – Laundry processed textiles – Biocontamination control system) som det er stilt spesifikke krav til både bakterologisk og visuell renhet.

☒ Kopi av rapport fra kvalitetskontroll utført av ekstern og upartisk inspektør som viser at kravene oppfylles.

☒ Hvis aktuelt; tilleggsdokumentasjon for vaskerier som leverer til sykehus.

7 Poengsammenstilling

028 Poengsammenstilling

Vaskeriet skal oppnå minimum 15 poeng. I følgende tabell er det oppsummert hvilke områder man kan score poeng i.

Tabell 20 Poengsammenstilling

Poengområde	Antall poeng oppnådd	Maksimalt oppnåelige poeng
P1 Renseri		2 poeng
P2 Energiforbruk		10 poeng
P3 Klimagasser		10 poeng
P4 Vannforbruk		5 poeng
P5 Transport		3 poeng
P6 Transport – miljømerket drivstoff		3 poeng
P7 CDV		5 poeng
P8 Klor		10 poeng
P9 Svane/EU Ecolabel/Bra Miljöval-merkede tekstilvaskemidler		9 poeng
P10 Miljømerket tekstil		8 poeng
Total	Sum:	
Minimumskrav: 15 poeng		



Sammenstilling av poeng i henhold til tabell 20.

8 Miljøledelse inklusive myndighetskrav

029 Love og forordninger

Tekstilvirksomheten skal sikre at gjeldende bestemmelser for sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølovgivning og anleggspesifikke vilkår/konsesjoner følges på samtlige produksjonssteder for den Svanemerkete tjenesten.

Hvis kravet ikke oppfylles kan Nordisk Miljømerking inndra lisensen.

- Bekreftelse fra søker om at gjeldende bestemmelser for sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølovgivning og anleggspesifikke vilkår/konsesjoner følges.

030 Miljøpolicy

Tekstilservicevirksomheten skal formulere en kortfattet miljøpolicy der ambisjonsnivå samt målsetningen for miljøarbeidet beskrives. Miljøpolicyen skal være undertegnet av VD/Administrerende direktør.

- Kopi av miljøpolicyen.

031 Organisasjon og ansvar

Et organisasjonsskjema skal settes opp. Ansvar og kompetanse for, fra et miljøsynspunkt, sentrale funksjoner skal defineres. Ansvar for Svanelicens, markedsføring, informasjon, kvalitetsikring og innkjøp skal fremgå samt kontaktperson mot Nordisk Miljømerking.

- Kopi av organisasjonsskjema.

032 Endringer og avvikelser

Planlagte produktmessige og markedsmessige endringer som påvirker Svanens krav skal meddeles/godkjennes av Nordisk Miljømerking. Uforutsette avvik som påvirker Svanens krav skal rapporteres til Nordisk Miljømerking. Dette kan eksempelvis være planlagte endringer som bytte av kjemikalieleverandør, større driftsendringer som endring av energikilder, eller uforutsette avvik som feil leveranse av kjemikalier og lignende.

- Kopi av rutiner for planlagte og uforutsette endringer som påvirker Svanens krav.

033 Kunnskap om Svanens krav

Alle ansatte og underleverandører som deltar i den daglige driften i skal ha kunnskap om bedriftens miljøledelse for å sikre at Svanens krav oppfylles i den daglige drift. Alle fast ansatte skal få informasjon om:

- Virksomhetens miljøpolicy
- Informasjon om Svanens krav til virksomheten

- Beskrivelse av hvordan informasjonen skal kommuniseres til de ansatte.

- Kopi av plan for formidling av kunnskap om Svanens krav.

034 Innkjøp

Rutiner skal foreligge for å sikre at innkjøp av varer og tjenester som omfattes av Svanens krav (minimum tekstil, kjemikalier, lastebiler, underleverandører av transport, underleverandører av vask, underleverandører av rens), oppfyller disse.

- Kopi av rutiner for innkjøp som sikrer at Svanens krav oppfylles.

035 Dokumentasjon fra søkeren

Kopi av søknaden samt fakta- og beregningsunderlag (inklusive testrapporter, dokument fra underleverandører og lignende) for den dokumentasjon som sendes inn i forbindelse med søknaden skal finnes samlet.

♻️ Kontrolleres på stedet.

036 Markedsføring

Foreningens styre besluttet den 17. november 2014 å ta bort dette kravet.

037 Periodisk oppfølging

Hvert år skal miljøkravene følges opp av vaskeriet etter en sjekklister fra Nordisk Miljømerking.

♻️ Tekstilservice-enhet skal ha ferdig utfylt sjekklister tilgjengelig for etterkontroll fra Nordisk Miljømerking.

♻️ Rutiner for gjennomføring av egenkontroll sjekkes ved kontrollbesøk.

Regler for Svanemerking av tjenester

For enkelt å kunne identifisere Svanemerkede tjenester, må lisensnummeret og en beskrivende undertekst stå sammen med Svanemerket.

Den beskrivende underteksten for 075 Tekstilservice er: **Tekstilservice**

Mer informasjon om regler, avgifter og grafiske retningslinjer finnes på <http://www.svanemerket.no/regelverk/>

Etterkontroll

Nordisk Miljømerking kan kontrollere at tekstilservicevirksomheten oppfyller Svanens krav også etter at lisens er bevilget. Det kan f.eks. skje gjennom besøk på stedet eller ved stikkprøvekontroll.

Viser det seg at tekstilservicevirksomheten ikke oppfyller kravene kan lisensen inndras.

Kriterienes versjonshistorikk

Nordisk Miljømerking fastsatte kriteriene for Tekstilservice 12. desember 2012 og de gjelder til og med 31. desember 2016.

På Sekretariatledermøte den 12. november 2013 ble det besluttet å justere kravteksten i O12. Den nye versjonen heter 3.1.

Foreningens styre (FS) besluttet på møte 22. oktober 2014 endring av krav O12 Vaskekjemikalienes innhold av miljøfarlige ikke lett nedbrytelige stoffer, der enzymet protease/subtilisin klassifisert H411 unntas fra kravet. Den nye versjonen heter 3.2.

Den nordiske kriteriegruppen besluttet den 8. desember at dokumentet ble forlenget og gjelder t.o.m. den 31. desember 2018. Den nye versjonen heter 3.4.

Den nordiske kriteriegruppen besluttet den 30. november 2016 at pereddikesyre er unntatt fra beregningen i krav O12. Den nye versjonen heter 3.5.

Den 9. oktober 2017 besluttet den nordiske kriteriegruppen å ændre krav 025 'Retursystem for produkter og emballasje på vaskeriet' og ta bort delen om retursystem. Den 20. desember 2017 besluttet den nordiske kriteriegruppen, at dokumentet ble forlenget og gjelder t.o.m. den 31.3.2020. Den nye versjonen heter 3.6.

Miljømerkingslisensen gjelder så lenge kriteriene oppfylles og så lenge kriteriene er gyldige. Kriteriene kan forlenges eller justeres, i slike tilfeller forlenges lisensen automatisk og lisensnehaveren meddeles dette.

Senest 1 år før utløpsdato, skal det meddeles hvilke kriterier som deretter skal gjelde. Lisensnehaveren tilbys da muligheten for å fornye lisensen.

Nye kriterier

Fokusområdene for den kommende revisjon vil som utgangspunkt først bli fastlagt når det om noen år gjennomføres en evaluering av kravene. Det forventes dog, at det fortsatt vil være fokus på å stramme kravene til f.eks. energi, kjemi og vann – avhengig av hvordan bransjen som helhet utvikler seg.

Bilag 1 Markedsføring av Svanemerket tekstilservicevirksomhet - slettet

Foreningens styre besluttet den 17. november 2014 å ta bort dette vedlegget.

Bilag 2 Tekstilkategorier

1	Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	Bekledning som f.eks. arbeidstøy til mekanisk industri, offshore industri, utendørs militærtøy og bagger, matvareindustri, medisinsk industri og lignende samt bekledning til slaktere, kokker og lignende. Kjøkkenkluter, gulvkluter, kokketøy, kjøkkenhåndklær (DK:viskestykker) o.l. til restaurant- og storkjøkkener m.v. Disse tekstiler er ofte kjennetegnet ved en sterk besmussingsgrad og kan være vanskelig å få rene.
2	Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	Bekledning fra servicevirksomheter, butikker, hoteller, sykehus, pleiehjem og andre institusjoner. Innendørs militære tekstiler. Sko, spesielt til industrielt bruk, som sendes til vask. Her er der ofte tale om arbeidstøy med en noe mindre grad av besmussning i forhold til ovenstående, og dessuten sko og lett smusset privat tøy der det kreves spesialsortering og håndtering i mindre maskiner.
3	Hotel	Sengetøy og frotté fra hoteller og andre overnattingssteder. Ofte er der tale om lettere besmussede tekstiler, idet det ofte kun er en begrenset bruk av disse før de sendes til vask.
4	Restaurant	Duker, servietter og lignende til bruk i restauranter, storkjøkken m.v. Vil ofte være tekstiler med en middels besmussning, men det vil ofte også være flekker, som kan kreve omvask.
5	Sykehus/Pleiehjem	Tekstiler fra sykehus og pleiehjem og lignende institusjoner inklusive f.eks. sengetøy, stikkklaken, operasjonstekstiler, barrierelakener og pasientbekledning men eksklusiv personalets arbeidstøy samt kategorien 'dyner og puder'. Her er en større variasjon av besmussningsgraden, men som gjennomsnitt kan den betraktes som middels.
6	Dyner og puter	Dyner, puter, soveposer og rulle madrasser fra f.eks. sykehus, pleiehjem, hoteller, sommerhus, skihytter og lignende. Disse tekstiler har ofte et stort volum per kg, hvilket gir lavere fylningsgrad. Det er også vanskelig å få vannet ut av dem innen tørring, hvilket betyr et økt behov for energi i tørketromlene.
7	Offshorematter og mopper	Matter brukt i offshoreindustrien (svært smusset) og mopper brukt til renhold. Ofte veldig sterkt besmuset, men krever ikke en fullstendig renhet. Impregneres ofte etter vask for å sikre en bedre tilbakeholdelse av smuss.
8	Andre matter	Matter til inngangspartier og lignende til å binde smuss og vann, samt mopper til rengjøring. Ofte sterkt besmuset, men krever ikke en fullstendig renhet. Impregneres ofte etter vask for å sikre en bedre tilbakeholdelse av smuss.
9	Tøyhånduksruller	Tøyhåndklæruller i bomull til håndtørring på toiletter og lignende.
10	Industrikluter	Tekstilkulter til avtørring i f.eks. den grafiske og mekaniske industri. Er ofte sterkt forurensede kluter med rester av trykfarge, olje, metalspon med mer.
11	Rens	Alle tekstiler, der renses internt og/eller eksternt inklusive privattøy. Her er det typisk tale om sarte tekstiler, som ikke tåler vask.
12	Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	Private tøy til for folk med behov for hjelp til vask av tøy.
13	Annet	Tekstiler, som ikke er omfattet av ovenstående kategorier, og som regel utgjør en mindre andel på vaskerierne.

Bilag 3 Energi- og CO₂-faktorer for brensler og elektrisitet

Brensel	Energifaktor	Enhet	CO ₂ -faktor	Enhed
Naturgass	11,00*	kWh/m ³ -N	204,4	g/kWh
Fyringsolje	11,29*	kWh/kg	280,8	g/kWh
LPG	12,78*	kWh/kg	234,0	g/kWh
Petroleumskoks*	8,72*	kWh/kg	331,2	g/kWh
Koks*	8,14*	kWh/kg	388,8	g/kWh
Brunkulsbriketter* (lignitt)	5,08*	kWh/kg	340,6	g/kWh
Halm*	4,03*	kWh/kg	0	g/kWh
Pellets (trepillar)*	4,86*	kWh/kg	0	g/kWh
Treavfall*	4,08*	kWh/kg	0	g/kWh
Treflis*	0,78*	kWh/dm ³ treflisvolum	0	g/kWh
Biogass*	6,39*	kWh/m ³	0	g/kWh
Fjernvarme	1,00	kWh/kWh	Data fra leverandør	g/kWh
Elektrisitet	2,5***	kWh/kWh	385**	g/kWh _{levert}

*Hvis mere spesifikke data er tilgjengelige fra leverandør av brensel kan data fra leverandøren benyttes i stedet (dokumentert innblandningsgrad av biogass i naturgass vil kunne trekkes fra ved CO₂-beregning).

** Faktoren er basert på all elektrisitet levert via nettet. For egenprodusert elektrisitet produsert av fornybare energikilder, kan faktoren halveres til 192,5 g/kWh.

*** Nordisk Miljømerking tar utgangspunkt i en marginalbetraktning av alle energikilder. Derfor er den europeiska faktorene 2,5 valgt som omregningsfaktor for elektrisitet.

Hvis nødvendig og ingen bedre data eksisterer fra forhandler, kan følgende bli brukt som standard faktor for tetthet:

Naturgass: 0,85 kg/m³n
 Lett fyringsolje: 0,89 kg/liter
 Tung fyringsolje: 0,98kg/liter

For brensel som ikke er inkludert i tabellen, kan det benyttes data fra leverandører (nedre brennverdi).

Bilag 4 Underleverandør rens

Navn på firma: _____

Vi er leverandør av rens til vaskeriet _____

Vi erklærer med dette, at vi:

- ved forudsete avvikelser skal indsende ny erklæring,
- ved uforudsete brud på erklæringen skal vi kontakte det miljømerkete vaskeri man vi leverer til samt Nordisk Miljømerking,
- som underleverandør til svanemærket tekstilservice kan blive underlagt kontrol fra Nordisk Miljømerkning, og
- kender reglerne for markedsføring med Svanen (underforstået, at vi ikke må bruke Svanen i deres markedsføring uten selv at have licens).

Vi behandler på årsbasis ca. _____ kg tøy
for vaskeriet _____.

Vi bruker følgende kjemikalier

Handelsnavn på produkt	Kjemisk navn	Mengde (kg eller liter)/år

Ingen av disse produktene eller inneholder halognerte løsningsmidler (som for eksempel perkloretylen).

Det vedlegges sikkerhetsdatablad for hver av produktene, til denne erklæring.

Avfallshåndtering av løsningsmidler:

Avfallsfirma	Type kjemikalie	Mengde (kg eller liter)/år

Beskrivelse av renseteknikk:

Dato	Kontaktpersonens underskrift
Firmanavn	Gjentatt med store bokstaver

Bilag 5 Bilag for leverandør av vaskekjemikalier

Produktets navn: _____

Som inngående stoff regnes alle stoff i vaskekjemikaliet, også tilsatte additiver i ingredienser (f.eks. konserveringsmidler og stabilisatorer), men ikke forurensinger fra råvareproduksjonen. Som forurensinger regnes rester fra råvareproduksjonen som inngår i vaskekjemikaliet i konsentrasjoner under 0,01 vekt-%. Stoffe som er tilsatt en råvare bevisst eller med et formål, regnes ikke som forurensning uansett konsentrasjon.

Detta intyg er basert på den vetskap vi innehar ved tidspunktet for ansøkan basert på tester og/eller intyg från råvaruproducenter. Med förbehåll för utveckling och ny vetskap. Skulle sådan ny vetskap uppstå, så är undertecknad förpliktigad till att sända in ett uppdaterat intyg till Nordisk Miljömärkning.

Klassifiseres vaskekjemikaliet med følgende fareklasser/risikosetninger?

Klassifisering	Fareklasser og risikosetninger	CLP	Ja	Nei
Meget giftig	T _x med R26, R27, R28, R39	Acute Toxicity Category 1 H330 Acute Toxicity Category 2, H330 Acute Toxicity Category 1, H310 Acute Toxicity Category 2, H310 Acute Toxicity Category 1, H300 Acute Toxicity Category 2, H300 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H370	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Giftig	T med R 23, R24, R25, R39, R48	Acute Toxicity Category 3, H331 Acute Toxicity Category 3, H311 Acute Toxicity Category 3, H301 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H371 Specific Target Organ Toxicity after Repeated Exposure Category 1, H372	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Helseskadelig*	Xn med R20, R21, R48, R65*** R68	Acute Toxicity Category 4, H332 Acute Toxicity Category 4, H312 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 2, H373*** Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Allergifremkallende	Xn med R42** Xi med R43	Respiratory Sensitisation Category 1, H334** Skin Sensitisation Category 1, H317	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kreftfremkallende	T med R45 (Carc 1 eller 2) R49 (Carc 1 eller 2) Xn med R40	Carcinogenicity Category 1A, H350 Carcinogenicity Category 1B, H350 Carcinogenicity Category 2, H351	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Mutagent	T med R46 (Mut 1 eller Mut2) Xn med R68 (Mut 3)	Germ Cell Mutagenicity Category 1A, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 2, H341	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Reproduksjonstoksisk	T med R60 (Rep 1 eller 2),	Reproductive Toxicity Category 1A, H360	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	R61, R64 Xn med R62, R63	Reproductive Toxicity Category 1B, H360 Reproductive Toxicity Category 2, H361		
--	--------------------------------	---	--	--

* Produkter, hvor klassifiseringen skyldes innholdet av oxalsyre (CAS 144-62-7) eller pereddikesyre (CAS 79-21-0) kan benyttes av vaskerier. Kommenter hvis dette er tilfelle.

** Produkter hvor klassifiseringen skyldes innholdet av enzymer kan benyttes på vaskeriet. Kommenter hvis dette er tilfelle.

** * Produkter som er klassifisert, som brukes til flekkfjerning direkte på flekken før vask kan benyttes. Bemærk dog jf. ovenfor, at sprayprodukter ikke må inneholde luftvejsensibiliserende stoffer. Med andre ord skal plettfjerningsmidler med enzymer duppes på og ikke sprayer.

Klassifiseringen gjelder i henhold til direktivet 1272/2008/EEG med senere endringer og tilpasninger og i overgangsperioden (- 1. Juni 2015) kan kolonnen "Fareklasser og risikosestninger" eller CLP-kolonnen brukes. Etter overgangsperioden (1. Juni 2015 -) kan bare klassifiseringen i CLP-kolonnen anvendes.

Vær oppmerksom på at det er produsenten som er ansvarlig for klassifiseringen.

Vi erklærer, at vaskekjemikaliet ikke inneholder:

- Alkylfenoletoksylylater (APEO) og/eller alkylfenderivater (APD)
- LAS (lineære alkylbensen sulfonater)
- DADMAC (dialkyldimetylammoniumklorid)
- PFOS og/eller PFOA (per- og polyflourerede alkylerede forbindelser)
- Borsyre og borater
- Optisk hvitt
- NTA (Nitrilotriacetat. Komplexdannere av typen MGDA og GLDA kan dog inneholde forurensninger av NTA i råvaren i konsentrasjoner under 1,0 vekt-%, så lenge konsentrasjonen av NTA i vaskekjemikaliet holder seg under 0,1 vekt-%).
- Parfyme
- Triclosan
- EDTA
- PBT (persistente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))
- vPvB (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))
- Stoff som anses å være potensielt hormonstyrrende i kategori 1 eller 2 i henhold til offisielle lister innen EU. EUs rapport om hormonstyrrende stoff finnes å lese i sin helhet på http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf (bilag L, side 238 og fremover)
- Stoff som vurderes som "Substances of very high concern", som finnes på kandidatlisten http://echa.europa.eu/chem_data/candidate_list_en.asp
- Halogenerte flammehemmere
- Nanopartikler (fra nanomaterialer*).

* Definisjonen av nanomaterialer følger EU kommisjonens definisjon av nanomaterialer fra 18 oktober 2011, med unntak av at grensen for partikkelstørrelsesfordelingen er redusert til 1 %: Nanomateriale: "et naturlig, tilfældigt opstået eller fremstillet materiale, der består af partikler i ubundet

tilstand eller som et aggregat eller som et agglomerat, og hvor minst 1 % af partiklerne i den antalsmæssige størrelsesfordeling i en eller flere eksterne dimensioner ligger i størrelsesintervallet 1-100 nm.

- Inngående stoffer klassifisert som kreftfremkallende, mutagene og/eller reproduksjonstoksiske

Dato	Kontaktpersonens underskrift
Firmanavn	Gjentatt med store bokstaver

Bilag 6 Eksempel på beskrivelse av vaskeriet

Med vaskeri menes det her hele vaskeribedriften (vaskeprosessen, kontor, kjøkken og andre fellesområder som finnes på den samme adresse). I tilfeller hvor en del av det administrative arbeidet (f. eks. kontorarbeid) er utført på et sted annet enn i selve vaskeriet så skal dette ikke tas med.

Service som tilbys (f.eks. mattevask): _____

Underleverandører (vask, rens): _____

Beskrivelse av lokalet: _____

- Areal: _____
- Eiere av lokalet: _____
- Deler vaskeriet bygningen med andre bedrifter? Ja Nei
- Kan vaskeriets totale forbruksdata for strøm, vann og brensel spesifiseres ved hjelp av jevnlig interne måledata eller kun via leverandøren? Ja Nei

Beskriv maskinpark og vaskeprosess

Beskriv maskinparken, samt om vaskekjemikalier doseres manuelt eller via automatiske doseringssystem: _____

Beskriv fyrkjelen/pannan, hvilke type brensel brukes og hvordan dette driver vaskeprosessen: _____

Beskriv eventuelle sparesystemer som for eksempel varmevekslere eller andre typer gjenvinningssystem (f.eks. varmevekslere/resirkulering av vann): _____

Siste nye installasjoner, oppussing og drift endringer: _____

Beskriv nye installasjoner samt forandringer som blitt implementert under de seneste 12 månedene: _____

Planlagte forandringer

Beskriv planlagte forandringer, samt når de antas å utføres: _____

Øvrige opplysninger: _____
